

DOI: 10.31866/2410-1176.46.2022.258624
УДК 784.66-028.5+82-14:784(477.43)"20"

Оригінальна стаття
© Найда Ю., Найда В., 2022

АВТОРСЬКА ПІСНЯ ТА СПІВАНА ПОЕЗІЯ В МУЗИЧНОМУ ЖИТТІ МІСТА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО У ХХІ СТОЛІТТІ

Юрій Найда^{1*}, Віра Найда¹

¹Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія

Анотація

Мета статті — проведення біографічно-творчого аналізу розвитку жанру авторської пісні та співаної поезії в контексті музичного життя міста Хмельницького у ХХІ ст. *Методи*. Під час роботи було використано теоретичні та емпіричні методи дослідження, як-от: метод порівняльного аналізу, спостереження, опитування, бесіда, систематизація та узагальнення. *Результати*. Розкрито складники жанру, а також проаналізовано сутність понять «авторська пісня» та «співана поезія». Виділено окремий напрямок — «виконавство». Крім того, у статті представлені короткі біографічні відомості яскравих персоналій цього жанру. Головна увага зосереджена на висвітленні їхньої творчості, а саме: написання пісень, концертно-виконавська діяльність, фестивально-конкурсна практика, участь у телевізійних та радіопередачах, робота в студії звукозапису тощо. Показано їхній внесок у музичну культуру міста Хмельницького. Визначено, що авторська пісня та співана поезія є невід'ємним складником музичного життя міста Хмельницького, що є яскравим показником загальнодуховного розвитку містян. *Наукова новизна*. Уперше в регіональному музикознавстві міста Хмельницького досліджується динаміка функціонування жанру авторської пісні та співаної поезії у ХХІ столітті.

Ключові слова: авторська пісня; співана поезія; виконавець; співець; жанр

Для цитування

Найда, Ю., & Найда, В. (2022). Авторська пісня та співана поезія в музичному житті міста Хмельницького у ХХІ столітті. *Вісник КНУКіМ. Серія: Мистецтвознавство*, 46, 119-127. <https://doi.org/10.31866/2410-1176.46.2022.258624>

ВСТУП

Музичне життя міста Хмельницького має традиції, історію. Воно представлене багатьма творчими постатями, колективами та оригінальним репертуаром. Проте слід зазначити, що жанр авторської пісні та співаної поезії залишається малодослідженим

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питання краєзнавства були предметом вивчення багатьох хмельницьких учених (Ю. Блажевич, В. Захар'єв, С. Єсюнін, Б. Кришук, Ю. Телячий та ін.). Висвітленню мистецтвознавчого аспекту роз-

витку музичної культури Хмельницького присвячені праці музикознавців та науковців (Є. Богдан-Белова, М. Кульбовський, К. Івахова, П. Слободянюк, Н. Туровська, Р. Гуцал та ін.). Проте наші розвідки засвідчили, що ці дослідження розкривають певні аспекти музичного життя Хмельницького, але не спрямовані на аналіз розвитку жанру авторської пісні та співаної поезії міста, що стало поштовхом до вивчення цієї актуальної теми. Наша праця буде першою у цьому напрямку.

Мета дослідження полягає в спробі зробити біографічно-творчий аналіз розвитку жанру авторської пісні та співаної поезії в контексті музичного життя міста Хмельницького у ХХІ ст.

Відповідно до поставленої мети визначено основні *завдання*: уточнити поняття «авторська

пісня» та «співана поезія», простежити динаміку функціонування цього жанру в Хмельницькому, віднайти біографічні довідки та проаналізувати творчу діяльність персоналій.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У системі видів мистецтва пісенна лірика є найбільш відкритою для масового доступу у сфері художньо-творчої діяльності, отже, виступає потужним чинником суспільної свідомості (Малахова, 2015). «Наша земля славиться співучістю людей. <...> Більшість виконавців співають відомі пісні, а талановиті створюють власні» (Картавий, 2009). Тож пісня — це один із найдавніших видів народної музично-поетичної творчості, складником якої є жанр авторської пісні та співаної поезії.

Визначення авторської пісні втілюється в численних її назвах — «гітарна пісня», «міська пісня», «молодіжна пісня», «поетична пісня», «інтелектуальна пісня», «туристська пісня», «самодіяльна пісня», «бардівська пісня». Відбулась саме така трансформація назви пісенного жанру авторської пісні, що виник у середовищі інтелігенції СРСР в 50–60-і роки ХХ століття. Більш точним слід визнати термін «авторська пісня», який в останні роки ґрунтовно укорінений у музичному побуті (Савченко, 1987).

Із довідкової літератури дізнаємось, що «авторська пісня <...> — жанр міської масової музичної культури, де автор музики і віршів (співець) співає власних пісень під гітарний акомпанемент» (Скрипник, 2006). Дефініція «співана поезія», на жаль, поки що не висвітлена в музикознавчій довідковій літературі, але в музичному мистецтві під цим поняттям традиційно розуміють таке виконання творів під гітарний акомпанемент, де автором музики є сам виконавець, а тексти пісень написані на вірші інших поетів. У ХХІ ст. в жанрі авторської пісні виокремлюється такий напрямок, як «виконавство». У цьому напрямку співаки виконують твори інших авторів, але з непідробною щирістю та довірливим ставленням до слухача. Саме таке виконання є особливістю жанру авторської пісні та співаної поезії.

Наведемо біографічні відомості про діячів жанру авторської пісні та співаної поезії міста Хмельницького.

Білецький Сергій Олексійович (16.09.1968, м. Костопіль Рівненської обл.) — співець (авторська пісня, співана поезія), поет-пісняр, історик, член літературної спілки «Поділля», курінний українського козацтва, волонтер громадської організації «Громадянська оборона Хмельниччини».

Нагороджений орденом Устима Кармелюка за патріотичне виховання молоді.

Сергій закінчив загальноосвітню школу в Кривому Розі, технікум в Душанбе, служив у Сургуті. Згодом приїхав на Кіровоградщину. Після закінчення Київського державного університету харчових технологій працював за фахом на цукровому заводі 2 роки, потім 5 років у Москві та 1 рік в Санкт-Петербурзі. Тепер проживає в Хмельницькому. Має двох дорослих синів.

Сергій багато мандрував Карпатами, Кримом, Таджикистаном, Киргизією. У 2014 р. виступав на головній сцені столичного Майдану та на барикадах по вул. Грушевського. Крім того, мав багато волонтерських поїздок з концертами в зону АТО та прикордонними територіями України. Сергій відомий також як вуличний музикант. Він є дипломантом численних фестивалів: «Олександрівська лавра» (Санкт-Петербург, 2011), Всеукраїнський козацький фестиваль «Покрова на Хортиці» (Запоріжжя, 2011), Всеукраїнський фестиваль козацької пісні «Байда» (Тернопіль, 2012), Фестиваль військової пісні «Смарагдова ліра» (Хмельницький, 2013), Обласний фестиваль-конкурс «Я — Артист» (Хмельницький, 2014), Міський літературний фестиваль «Слово єднає» (Хмельницький, 2015), Фестиваль патріотичної пісні «Героям слава!» (урочище Гутвин Рівненської обл., 2015) тощо.

Вірші почав писати в 30-річному віці. У творчому доробку автора більше 1000 творів українською та російською мовами. Це вірші, пісні та римейки. Крім того, С. Білецький видав друком 6 книг віршів та пісень. Це «Козацька Україна Русь» (2015, 248 с.), «Збірник віршів та пісень з акордами про АТО», присвячений похреснику В. Бабану (2016, 92 с.), «Алкос і Ерос» — весела розважальна збірка про наш побут та життя (2016, 80 с.), «Не рвіть Україну» — збірник патріотичних віршів та пісень з акордами (2016, 104 с.), «Футбольний бум», присвячений чемпіонату Європи з футболу у Франції (2016, 72 с.), «Пізнай себе — пізнаєш світ» — історія та філософія у віршах (2016, 120 с.).

Голова спілки «Поділля» Володимир Олійник зазначає: «Сергій Білецький — <...> козак неспокійної вдачі, широкої душі, моментального реагування на суспільні події». Бійці АТО, прослухавши Сергієві пісні, категорично заборонили йому йти добровольцем: «Ти зробиш більше піснею для України!» (Білецький, 2015).

Білий Ігор Борисович (20.11.1963) — співець (авторська пісня), волонтер, учитель фізичної культури СЗОШ № 6, член політичної партії Народний Рух України, кавалер ордена В. Чорново-

ла, лауреат Всеукраїнських фестивалів бардівської пісні. Нагороджений відзнакою Президента України «За гуманітарну участь в антитерористичній операції».

Перші пісенні тексти І. Білий почав писати у 42 роки. Тепер у його репертуарі понад 300 пісень. Серед них — «Перемир'я», «Звернення до російського солдата» (єдина російськомовна пісня у фронтовому репертуарі), «Ти збери мене в дорогу, моя мила» (перша пісня написана для захисників в Оріховці), «Мажорний батальйон», «Не спи», «Політав би», «Лабіринт», «У лісі казковому», «Поїхали, мій друже, на Майдан» тощо. Ігор Білий випустив 5 аудіоальбомів.

Співав на барикадах столичного Майдану, підтримував наших захисників у зонах АТО, ООС та на фронтовій і прифронтовій Луганщині. Виступав на численних фестивалях, на Дні міст Києва та Львова, на концерті гурту «Рутенія». У 2013 р. дав сольний концерт під назвою однойменної пісні «Не спи» в Хмельницькому монотеатрі «Кут», який приурочив до свого 50-річчя. Згодом, у 2015 р., відбувся ще один сольний концерт у Хмельницькій обласній філармонії.

За визначенням Ігоря Білого, «бард — як кобзар, має співати лише те, що бачить: правду, якою б вона не була» (Салій, 2020).

Врода Людмила Анатоліївна (25.07.1974, смт Нова Ушиця Хмельницької обл.) — співачка (співана поезія, авторська пісня), музичний керівник Хмельницького дошкільного навчального закладу № 39 «Котигорошко».

Загальну освіту отримала в школі № 3, майстерність гри на скрипці опанувала в дитячій музичній школі № 1. У 2012 р. закінчила навчання в Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії та отримала диплом магістра музичного мистецтва. Палку любові до музики Людмила перейняла від своїх батьків, професійних музикантів — Анатолія та Галини Яківчуків. Природні здібності та професійна освіта сприяли оволодінню кількома музичними інструментами, як-от: скрипка, фортепіано, гітара, сопілка.

Багаторічна співпраця з Хмельницьким міським товариством української мови імені Тараса Шевченка «Просвіта» сприяла написанню пісні «Народний дім» на вірші І. Драча. Серед її пісень відомі «Не підганяй мене, мій часе», «Сніг ішов» на вірші О. Радущинської, а також твори, де Людмила є автором віршів та музики: «Святий Миколай», «Мамо-матусю», «Я малюю», «Жолісанка для матусі», «Панна Осінь» тощо.

Слід зазначити, що за участю Людмили Вроди були підготовлені і вийшли в ефір численні

передачі на обласних телевізійних та радіоканалах. Наведемо, до прикладу, авторську програму З. Діденко «Свою Україну любіть», творче шоу О. Радущинської «Мелодії Родоцвіту».

Свої вірші та пісні Людмила Врода друкувала на сторінках «Літературної громади» (2005), часописів міської літературної спілки «Поділля», альманаху «На крилах мрій» (2010, укладач Г. Ісаєнко), навчального посібника «Музичний меридіан» (2018, укладачі Ю. Найда, В. Найда, О. Барницька).

У 2019 р. вийшла друком перша поетична збірка Людмили Вроди «Я щедрим серцем з Вами говорю» (видавництво Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, 28 с.), до якого ввійшли вибрана лірика, а також пісні для дітей (Філінюк, 2019).

Мазур Леонід Васильович (4.03.1959, с. Водички Хмельницького р-ну Хмельницької обл.) — співець (співана поезія, авторська пісня), спеціаліст із комп'ютерних технологій, почесний член Хмельницької літературної спілки «Поділля». Захоплюється фотографією.

Його мати, Надія Михайлівна, працювала вчителькою математики, а батько, Василь Володимирович, — агрономом у колгоспі. Під час навчання в школі Леонід брав активну участь у гуртках художньої самодіяльності: співав у хорі (був солістом), грав на кларнеті в оркестрі, а також самостійно опанував гру на баяні.

Після закінчення загальноосвітньої школи Леонід вступив до Одеського політехнічного інституту на факультет автоматики і обчислювальної техніки. Тоді ж навчився грати на фортепіано. Після закінчення інституту отримав кваліфікацію спеціаліста з комп'ютерних технологій.

У 1998 р. Леонід купив синові Юрію гітару і самотужки освоїв простий акомпанемент. Спочатку він вивчав популярні на той час пісні, а коли познайомився з творчістю З. Слободян, О. Смика, В. Смотровеля, Тризубого Стаса, Н. Франчук, тоді виникло нестерпне бажання творити самому. Тоді й почав писати власні пісні. Тепер працює в жанрі співаної поезії.

У творчому доробку Леоніда Мазура понад 100 пісень на вірші українських класиків О. Олеся, С. Руданського, В. Сосюри, В. Стуса, Лесі Українки, Т. Шевченка; сучасних поетів Л. Вировець, В. Ковтуна, Л. Костенко, Ю. Лазірко, О. Лозової, І. Павлюка, Г. Чубая; подолян Р. Біберіної, В. Булаєнка, П. Гірника, І. Іова, П. Карася М. Лисайчук, О. Лихогляд, В. Міхалевського, Й. Осецького, М. Федунця, Л. Шерстинюка, Н. Шмурікової. Крім цього, у репертуарі Леоніда є й авторські пісні на, як-от: «Літо», «Сніжинка на долоні», «Червоні троянди», «Весняний романс» тощо.

Леонід Мазур брав участь у Всеукраїнському фестивалі мистецтв «Розкуття» (Хмельницький, 2009), Регіональному фестивалі бардівської пісні «Вальс-Бостон» (Хмельницький, 2009), Всеукраїнському фестивалі української середньовічної культури «Тустань!» (с. Урич Сколівського р-ну Львівської обл., 2011), Миському літературному фестивалі «Слово єднає!» (Хмельницький, 2016). Він є дипломантом та лауреатом (3 місце) Всеукраїнського конкурсу фестивалю співаної поезії та авторської пісні «Оберіг» (Луцьк, 2017, 2018) тощо. Крім того, Леонід Васильович є активним учасником Хмельницького клубу авторської пісні «Вальс-Бостон».

У 2012 р. Л. Мазур виступав на Львівському обласному радіо в передачі Н. Криничанки. У 2018 р. брав участь у творчому проєкті «Подільська осінь у Харкові». У 2019 р. був запрошений у Київ на творчі вечори поетів В. Ковтуна та І. Павлюка.

Значними подіями у творчості Л. Мазура є його авторські творчі вечори, що проходили в рідному місті Хмельницькому. Це «Осінній романс» (2015) та «Сніжинка на долоні» (2020).

Леонід Мазур має невелику домашню студію, де пише музику і створює відео на власні пісні, бере участь у різних проєктах, активно співпрацює з творчими особистостями рідного міста, постійно виступає в бібліотеках, школах та вищих навчальних закладах Хмельницького. Має записи на обласному радіо та телебаченні.

Навроцький Руслан Станіславович (9.02.1968, с. Пільний Олексинець Городоцького р-ну Хмельницької обл.) — співець (авторська пісня, виконавець).

За освітою — дипломований учитель-філолог (російська мова та література), за покликанням — митець. Навчався в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка. Під час навчання організував бардівський студентський фестиваль, Кам'янець-Подільський рок-клуб, був учасником славнозвісного Клубу веселих і кмітливих «Чорна Кішка».

Після закінчення працював у Городоцькому відділі культури актором ним створеного бард-гурту «Баністерія каапі» в тандемі з гітаристом І. Ярошевським. У кінці 1990-х років переїхав до Хмельницького, де провадив малий бізнес.

Руслан Навроцький є учасником, лауреатом та членом журі багатьох конкурсів і фестивалів (естрадних, бардівських, поетичних). Серед них «Молодість Поділля» (Волочиськ), «Розкуття» (Хмельницький), «Червона Рута» (Хмельницький), фестиваль ім. Р. Шухевича, фестиваль афганської пісні, поетичний конкурс у Самчиках.

З виступами на фестивалях Руслан побував в Житомирі, Рівному, Славутичі тощо.

У 2000-х роках Р. Навроцький створив власну домашню студію звукозапису. Він зібрав і записав майже всіх бардів Хмельницького і Городоччини. Пісні 16 авторів увійшли в аудіодиск «Акустика», присвячений поету, художнику, барду, фронтмену гурту «Летаргічний сон» Р. Ічику, що трагічно загинув. Пізніше з поетесою та телеведучою О. Радущинською організував виступи місцевих бардів на обласному телебаченні. Пізніше, з динамічним розвитком інтернету, Руслан Станіславович повністю віддався особистій творчості. Він спробував себе вокалістом у різних жанрах. Цьому сприяли різні культурологічні майданчики в інтернеті.

Сьогодні у творчому доробку Руслана Навроцького дві поетичні збірки, розміщені на інтернет-ресурсах, та 15 аудіоальбомів. Серед них: «Національний Юродивий», «Цеплясь за любов», «Один на один з самотою, а за вікнами небо», «Межсезонье», «Я праздную тебе», «Ночное кафе», «Мой гольстрим», «Бабочкой пролетела», «Быстро жить», «Встань на цыпочки», «Я піду в листопад», «Лелю» та ін.

Серед його пісень «Пашка — вуличний музикант», «Моє місто», «Нове покоління вибирає пепсі», «Ешелони Роксолан», «Романс Наталі», «Господа ділить», «Шоу», «Побудуй собі пам'ятник з глини» та багато ін.

Зараз Руслан Навроцький співпрацює з поетесами Ю. Баткіліною, Н. Яницькою. У планах — написати пісні на вірші Е. Більченко, Ю. Издрика, О. Кабанова.

За словами Руслана Навроцького, «бардівська доля — це значною мірою доля одинака, але ж і кобзарі в Україні завше були особливими людьми — філософами з народу і з Божою ласкою» (Слободянюк, 2008). Іще Руслан додає: «Зовсім не важливо, у якому стилі написаний твір — естрада, шансон, рок, бардівство. Головне — це талановитість, професійність, сучасність стилю написання (крім фолку), щирість викладання теми, рівень поезії та Актуальність Неба» (власний термін Р. С. Навроцького).

Найда Юрій Михайлович та Найда Віра Юріївна (4.05.1976, м. Ізяслав Хмельницької обл.; 1.08.1975, смт Козова Тернопільської обл.) — подружжя, співці (виконавці, співана поезія). Кандидати педагогічних наук, викладачі музичних дисциплін Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії.

Творчий дует Юрія та Віри Найд утворився в 1994 р. під час навчання у Хмельницькому педагогічному училищі. Це був студентський інструментальний дует: Юрій грав на баяні, Віра — на

фортепіано. Ансамблеве музикування продовжили в Миколаївському та Київському педагогічних університетах. Згодом почали активно займатись авторською піснею та співаною поезією. Студентський інструментальний дует реорганізувався в подружній вокальний дует. Спочатку Юрій та Віра співали пісні інших авторів під акомпанемент гітари. Пізніше почали писати власні пісні. Свої концертні виступи доповнюють віршами Юрія та грою Віри на мелодиці. Переважно працюють у жанрі сучасного українського романсу, хоча в репертуарі є пісні російської класичної авторської пісні.

Серед мистецької спільноти міста вони відомі як «Творчий дует Юрія та Віри Найд», котрі «своєю творчістю <...> будують радісний світ добра, в якому втілюють мрії про досконалість і гармонію людського буття» (Брижак, 2015). Ось як охарактеризував їхній виступ на XII Всеукраїнському фестивалі мистецтв «Зоряна Брама» голова журі В. Сучков:

Приємні за своїм тембровим забарвленням голоси досвідчених виконавців чудово зливаються в гармонічному ансамблі, демонструючи не тільки інтонаційну і вокально позиційну чистоту виконавської майстерності, але й гармонічну основу виконуваних співзвуч. Адже, слухаючи обдаровану пару <...>, виникає бажання просто насолоджуватися щирістю та відкритістю, котрими учасники чудового тандему діляться. (Брижак, 2015)

У творчому доробку дуету є аудіодиск авторської пісні та співаної поезії «Я тебе люблю...», присвячений 15-річчю їхнього подружнього життя. (звукорежисер — О. Бурбела, студія звукозапису — «ВЕРЕМІЯ ПРОДАКШН», загальний час звучання — 64.07 хв., 27 пісень, запис 2012 р.).

У 2013 р. вийшла у світ перша поетична збірка Юрія Найд «Подих осені» (видавець ФОП Цюпак А. А., 59 с.), яку вдячний син присвятив своїм батькам — Михайлові Федоровичу та Валентині Іванівні Найдям. Книга має три тематичні розділи: «Моїм колегам, друзям, вчителям», «Свято буденне», «Спасибі Вам за щире слово нам». В оформленні видання використано графіку хмельницької художниці О. Чайковської (Бубнової).

Пісні на музику Юрія та Віри Найд надруковані в альманасі «На крилах мрій» (2010), у репертуарному збірнику «Вокальні ансамблі та пісні на вірші Галини Ісаєнко» (2011), у навчальних посібниках «Музичний меридіан» (випуск 1 — 2012, випуск 2 — 2018).

Творчий дует Юрія та Віри Найд — лауреат та дипломант понад 20 конкурсів, фестивалів та

олімпіад. Серед них — «Булат», «Осіннє рандеву», «Пісенний Спас», «Созвездие бардов Кривбасса», «На Голубих озерах», «Оберіг», «Голос Країни», «Соловьиная трель», «Словоспів» тощо.

Юрій та Віра Найд є активними учасниками клубу авторської пісні «Вальс-Бостон», духовного культурно-просвітницького руху «За життя», театру пісні та поезії «Коралі зірок».

Працювали в складі журі III та X Регіонального фестивалю авторів та виконавців бардівської пісні «Вальс-Бостон» (Хмельницький, 2008), Обласного заочного конкурсу авторської пісні та співаної поезії серед учнів загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів (Хмельницький, 2013), X Всеукраїнської музичної олімпіади «Голос Країни» (Київ, 2016) тощо.

Існують записи творчого дуету Юрія та Віри Найд на радіо та телебаченні. Це такі передачі, як-от: «Зустріч в антракті», «Ранкова кава», «На музичних горизонтах», «Щира розмова», «Літературний меридіан», «На життєвих перехрестях», «Від усієї душі» тощо.

Новокшинов Олександр Михайлович (25.10.1981, м. Лозова Харківської обл.) — співець (авторська пісня). За фахом лікар. Зараз працює остеопатом.

У сім'ї малого Олександра завжди звучала музика. Бабуся знала багато прислів'їв та народних пісень, дідусь вправно грав на балалайці, а батько — на баяні. Олександр і сам прагнув опанувати баян, але гітара стала його улюбленим музичним інструментом.

У школі Олександр грав у вокально-інструментальному ансамблі. Тоді з'явилися його перші вірші та пісні. Після закінчення школи в 1999 р. Олександр Новокшинов вступив до Харківського національного медичного університету. Хоча навчання було вкрай напруженим, гітара постійно була з Олександром. За його словами, «музика завжди давала мені віддушину і душевну гармонію». Період навчання в університеті був найбільш активним у концертній діяльності Олександра. Пізніше його запросили як музиканта та актора в медичну лігу КВК. Там він створював тематичні музичні номери, співав та виступав як актор.

У 2005 р. Олександр Новокшинов переїхав до м. Хмельницький. Тут він працював у дитячій міській лікарні лікарем-реаніматологом, викладачем гри на гітарі (2009–2013 рр.) у Центрі культурного розвитку молоді. Давав сольні концерти сам та зі своїми учнями. У 2014 р. Олександр як актор брав участь у авторській виставі Р. Міляра «Хранителі наследия». О. Новокшинов є активним учасником Хмельницького клубу авторської пісні «Вальс-Бостон».

Нині Олександр Михайлович продовжує писати пісні, які викладає в авторському ютуб-каналі разом із навчальним відео. Серед його творів — «Маленький Я», «Мне не нужна война», «В год чёрного жреца», «Смело оттачиваю шаг», «Я маг. А ты фея с голубой планеты», «Смелый наездник», «Я лише тиша», «Забудь про мене», «Я посміхаюсь тобі» та ін.

Смотритель Володимир Петрович (13.01.1953, м. Городище Черкаської обл.) — співець (співана поезія, авторська пісня), український театральний актор, керівник та актор монотеатру «Кут», народний артист України.

Закінчив Дніпропетровське хореографічне училище (народний клас), школу по класу гітари, Київський театральний інститут імені Івана Карпенка-Карого (факультет драми і кіно). Вісім років працював актором на професійній сцені Київського театру юного глядача. З 1986 р. працював у Чернівецькій обласній філармонії. До Хмельницького переїхав у 1988 р. Три роки працював в обласній філармонії. У 1992 р. на сесії міської ради за ініціативи міського голови М. Чекмана було створено монотеатр «Кут». За свою творчу діяльність отримав багато звань та нагород, як-от: лауреат Всеукраїнського конкурсу «Укрестрада» (1990), лауреат Всеукраїнського сільського фестивалю мистецтв «Боромля» (с. Боромля), володар Гран-прі Всеукраїнського конкурсу авторської пісні та співаної поезії «Оберіг» (Луцьк, 1992), лауреат Всеукраїнського конкурсу на кубок Аркадія Райкіна «Море сміху» (Запоріжжя, 1995), володар першої премії Всеукраїнського конкурсу гумору та сатири імені Андрія Сови (Одеса, 1998), лауреат Міжнародного конкурсу «Відлуння» (Київ, 2000), «Людина року» в номінації «Митець» (Хмельницький, 2002), володар Гран-прі Всеукраїнського фестивалю «Віват актор» (Дніпропетровськ, 2005), почесне звання заслуженого артиста України (2006), почесне звання народного артиста України (2016) ("Смотритель Володимир Петрович", 2020).

Сьогодні в афіші Хмельницького міського монотеатру «Кут» є 16 різножанрових моновистав. Це найбільший чинний репертуар серед стаціонарних театрів одного актора в Європі. Зупинимось на тих виставах, які мають безпосередньо стосуються авторської пісні і співаної поезії.

Вокально-драматична моновистава «Прокляті роки» поставлена за творами українських репресованих поетів Є. Плужника, О. Теліги, О. Ольжича, Ю. Клена, Т. Мельничука та ін. і була показана в першому театральному сезоні 1993 р.

Моновистава «Ми не блудні сини» містить 12 пісень подільського поета Й. Осецького (аран-

жувальник О. Коляда) про кохання, взаємини, любов до дітей, батьків, жінок, роздуми про життя (Слободянюк & Івахова, 2019).

П'єса «Словоспів» (співана поезія) на вірші Й. Осецького. Постановка В. Смотрителя. Тривалість вистави — 50 хв. Прем'єра 2004 року. Головний герой моноспектаклю «Словоспів» є сам Володимир Смотритель. За допомогою поезії, власної музики і виконання актор вводить глядачів у дивовижний світ людських почуттів. Це своєрідна мантра-медитація, яка дає можливість у спокої і тиші зазирнути в глибину людської душі, відчувати всі переживання. Великою цінністю цієї роботи є те, що вона не має класичного розвитку дії: інтродукції, подій, розвитку та фіналу. Усю драматургію несе в собі співана поезія.

П'єса «Не промовчи Шевченка у собі...» (сповідь барда). Постановка Володимира Смотрителя. Тривалість вистави — 5 хв. Прем'єра 2014 року. Незважаючи на всі події буремного 2014 року, якими охоплена Україна, постать Шевченка є недоторканою і вічною святістю. «Не промовчи Шевченка у собі...» — саме ці рядки відомого українського поета П. Гірника і вивели на лаштунки сцени Володимира Смотрителя не як актора, керівника монотеатру «Кут», а як небайдужого громадянина і патріота. У 2014 р. на Міжнародному театральному фестивалі «Людина Граюча» в Миколаєві здобула першу премію серед моно- та камерних вистав.

Авторська пісенна програма з нічних пригод «Смотритель ночі» (мономюзикл) у супроводі музичного гурту «Відомі». Постановка Володимира Смотрителя. Тривалість вистави — 1 год. 20 хв. Прем'єра 2016 року ("Смотритель ночі", б.р.).

У творчому доробку В. Смотрителя два сольні диски авторської пісні та співаної поезії. Так, у 2007 р. він випустив пісенний аудіоальбом «Фас». До нього ввійшла співана поезія на вірші Т. Шевченка, В. Стуса, Т. Мельничука, П. Глазового, хмельничан Й. Осецького, І. Байдака, М. Балеми, П. Гірника. Звукорежисер — О. Бурбела. Запис здійснено на Телерадіокомпанії «АРТ» Атлантік. Тираж диску — 500 примірників. За словами В. Смотрителя, «цей диск відрізняється від інших тим, що криком кричить про нашу українську душу, про небайдужих людей, які ведуть відкриту боротьбу за українську волю. Вони потрапляють під приціл тих «жителів» України, які хочуть бачити її розмиту, беззмистовну і неповновартісну» (Жужа, 2007).

В. Смотритель є директором Міжнародного фестивалю моновистав «Відлуння» та Всеукраїнського фестивалю мономистецтв «Розкуття», де авторська пісня та співана поезія представлені окремою номінацією.

Цимбалюк Віктор Іванович (творчий псевдонім — *Кумпала Вір*) (31.01.1971, м. Хмельницький) — співець (авторська пісня), поет.

До 2008 р. — працівник управління СБУ у Хмельницькій області. Майор у запасі за вислугою років. Працював керівником в компанії «Sattrans navigator», тренером йоги у фітнес-центрі «Джміль» та в спортклубі «Evolution», був головою Хмельницької літературної спілки «Поділля». Постійно друкується на сайті «Поетичні майстерні» (розділ «Автори»: Віктор Цимбалюк). Пише та співає лише українською мовою.

Учасник та переможець багатьох всеукраїнських (хмельницьких, львівських та київських) фестивалів-конкурсів «Розкуття», конкурсу патріотичної бардівської пісні імені Романа Шухевича, «Срібна підкова», «Бескиди», «Тустань», «Дикий мед», «Країна Мрій», «Старосинявська весна», «Отроків», «Вальс-Бостон» тощо.

Дотримується здорового способу життя, вивчає і практикує йогу, інші духовно-фізичні дисципліни автентичного походження. Життєве кредо — відродження предківської віри на теренах України (Картавий, 2011).

На початку лютого 2011 р. у монотеатрі «Кут» відбувся творчий вечір Віктора Цимбалюка під назвою «Борець». Характеризуючи його творчість, музикознавець М. Кульбовський писав:

Загалом творчій палітрі Віктора Цимбалюка притаманний ідейний нонконформізм, хоча і віршує він у традиційній формі. Щодо манери виконавства, то це емоційно напружена й артистично гнучка звукова феєрія, що єднає слово і музику. <...> Його життєвий оптимізм й громадянсько-художницька позиція утаємничують ще не розкриті повністю творчі потенції. Його вагоме творче кредо ще не озвучене на всю потугу. (Кульбовський, 2011)

Серед його пісень — «Ангели», «Єдина на Землі», «Коні летять», «Романс про нас», «Велес», «Зоремирова Забава», «Кров і вода», «Колисанка для Іванка», «Від річки йде Марічка», «Жовтий пес» та ін.

Шамрай Андрій Михайлович (25.01.1986, м. Хмельницький) — співець (авторська пісня, виконавець), музикант.

Навчався в Хмельницькому музичному училищі імені В. І. Заремби на відділі «Оркестрові струнні інструменти» (фах — скрипка). Після закінчення працював учителем у районних дитячих музичних школах та в симфонічному оркестрі Хмельницької обласної філармонії.

З 2001 р. Андрій Шамрай почав опановувати гру на гітарі. У 2006 р. він створив кавер-гурт «21 дубль», який з часом змінив назву на «Shumrise Band» (Шамрайз Бенд). У 2009 р. Андрій створив новий гурт «Too Fat To Fly» де він є вокалістом, гітаристом та автором пісень. Співає та пише українською, російською та англійською мовами. З гуртом «Too Fat To Fly» виступали на музичних фестивалях «Rock&Buh», «Respublica fest», «Green fest» тощо. Починаючи з 2005 р. і дотепер Андрій Шамрай є постійним членом організаційного комітету та музичним редактором Регіонального фестивалю бардівської пісні «Вальс-Бостон» що проходить у м. Хмельницькому.

У творчому доробку Андрія Шамрая більше ніж 100 власних пісень. Серед них «Я буду», «Внутри», «Зачем я живу», «Еду за тобою», «Не про kota», «Мене між ними нема», «Too Fat To Fly», «Listen and Stay» та ін.

ВИСНОВКИ

Узагальнюючи викладений матеріал, зазначимо, що ця праця не є вичерпною в плані персоналій. Поки що залишаються без належної уваги такі представники жанру авторської пісні та співаної поезії, як П. Беспалов, С. Дорофеев, Л. Кліпова, П. Музя, І. Панфілов, В. Чорний, Л. Яцкова та ін. Це пояснюється невеликим форматом статті, а також складністю отримання інформаційно-змістових даних. Така ситуація спонукає до подальших творчих розвідок у сфері дослідження вказаної теми.

Наукова новизна. Авторська пісня та співана поезія міста Хмельницького у ХХІ ст. була показана через діяльність представників цього жанру в кількох напрямках, як-от: написання пісень, концертно-виконавська діяльність, фестивально-конкурсна практика, участь у телевізійних та радіопередачах, робота в студії звукозапису тощо. З'ясовано, що авторська пісня та співана поезія є невід'ємним складником музичного життя Хмельницького у ХХІ ст., а розвиток цього жанру є яскравим показником загального духовного розвитку містян.

Перспективи подальших досліджень полягають у продовженні науково-пошукової діяльності, оскільки вище викладене не вичерпує всіх аспектів порушеної проблеми, тому потребує її вивчення в контексті культури та мистецтва України.

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

- Білецький, С. (2015). *Козацька Україна Русь*. Видавець Цюпак А. А.
- Брижак, П. (2015, 19 листопада). Талановиті та закохані. *Хмельниччина*, 47.

- Жужа, К. (2007, 22 жовтня). Хмельницький актор Володимир Смотровитель випустив новий диск. *vsim.ua*. <https://vsim.ua/Kult-podii/hmelnitskiy-aktor-volodimir-smotritel-vipustiv-noviy-disk-74267.html>
- Картавий, П. (2009). *Сучасна українська авторська пісня*. МакДен.
- Картавий, П. (Упоряд.). (2011). Рубрика «Розповіді про бардів». *Інформаційний бюлетень ІКААПУ Інформ*, 13(176). <http://www.bardlitopys.sumy.ua/11.htm>
- Кульбовський, М. (2011, 22 лютого). Борець Віктор Цимбалюк. *Проскурів*. <https://proskuriv.khm.gov.ua/2011/02/22/%d0%b1%d0%be%d1%80%d0%b5%d1%86%d1%8c-%d0%b2%d1%96%d0%ba%d1%82%d0%be%d1%80-%d1%86%d0%b8%d0%bc%d0%b1%d0%b0%d0%bb%d1%8e%d0%ba/>
- Малахова, О. О. (2015). *Естетичний код сучасної пісенної лірики (кінець ХХ – початок ХХІ століть)* [Автореферат дисертації кандидата філологічних наук, Київський університет імені Бориса Грінченка].
- Савченко, Б. А. (1987). *Авторская песня*. Знание.
- Салій, І. (2020, лютий). Полонила серце патріотична пісня. *Проскурів*, 7.
- Скрипник, Г. (Ред.). (2006). *Українська музична енциклопедія* (Т. 1). Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського.
- Слободянюк, П., & Івахова, К. (2019). *Вокально-хорова творчість композиторів Хмельниччини (соціально-психологічний аспект)*. Меркьюрі-Поділля.
- Слободянюк, Т. (2008, 11 квітня). Побудуй собі пам'ятник з глини, або Сповідь нелукавого юродивого. *Подільські вісті*, 49.
- Смотровитель Володимир Петрович. (2020, 18 квітня). В *Вікіпедія*. https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BC%D0%BE%D1%82%D1%80%D0%B8%D1%82%D0%B5%D0%BB%D1%8C_%D0%92%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BC%D0%B8%D1%80_%D0%9F%D0%B5%D1%82%D1%80-%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87
- Смотровитель ночі. (б.р.). *Володимир Смотровитель*. Отримано 1 вересня 2020 з <http://smotritel.me/reperuar/smotritel-nochi/>
- Філінюк, В. А. (2019). Передмова. В Л. А. Врода, *Я щедрим серцем з Вами говорю* (с. 3). Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія.
- Kartavyi, P. (2009). *Suchasna ukrainska avtorska pisnia* [Modern ukrainian author's song]. MakDen [in Ukrainian].
- Kartavyi, P. (Comp.). (2011). Rubryka "Rozpovidi pro bardiv" [Rubric "Stories about Bards"]. *Informatsiyni biuleten IKAAPU Inform*, 13(176). <http://www.bardlitopys.sumy.ua/11.htm> [in Ukrainian].
- Kulbovskiy, M. (2011, February 22). Borets Viktor Tymbaliuk [Fighter Victor Tymbaliuk]. *Proskuriv*. <https://proskuriv.khm.gov.ua/2011/02/22/%d0%b1%d0%be%d1%80%d0%b5%d1%86%d1%8c-%d0%b2%d1%96%d0%ba%d1%82%d0%be%d1%80-%d1%86%d0%b8%d0%bc%d0%b1%d0%b0%d0%bb%d1%8e%d0%ba/> [in Ukrainian].
- Malakhova, O. O. (2015). *Estetychnyi kod suchasnoi pisennoi liryky (kinets XX – pochatok XXI stolit)* [Aesthetic code of modern song lyrics (late 20th – early 21st centuries)]. [Abstract of PhD Dissertation, Borys Grinchenko Kyiv University] [in Ukrainian].
- Salii, I. (2020, February). Polonyla sertse patriotychna pisnia [Patriotic Song Captivated my Heart]. *Proskuriv*, 7 [in Ukrainian].
- Savchenko, B. A. (1987). *Avtorskaya pesnya* [Author's Song]. Znanie [in Russian].
- Skrypnyk, H. (Ed.). (2006). *Ukrainska muzychna entsyklopediia* [Ukrainian music encyclopedia] (Vol. 1). Rylsky Institute of Art Studies, Folklore and Ethnology [in Ukrainian].
- Slobodianiuk, P., & Ivakhova, K. (2019). *Vokalno-khorova tvorchist kompozytoriv Khmelnychchyny (sotsialno-psykholohichni aspekt)* [Vocal and choral work of composers of Khmelnytskyi region – (socio-psychological aspect)]. Merkiuri-Podillia [in Ukrainian].
- Slobodianiuk, T. (2008, April 11). Pobudui sobi pamiatnyk z hlyny, abo Spovid nelukavoho yurodyvoho [Build yourself a clay monument, or the Confession of an Insidious Fool]. *Podilski visti*, 49 [in Ukrainian].
- Smotrytel nochi [Night watchman]. (n.d.). *Volodymyr Smotrytel*. Retrieved September 1, 2020, from <http://smotritel.me/reperuar/smotritel-nochi/> [in Ukrainian].
- Smotrytel Volodymyr Petrovych. (2020, April 18). In *Wikipedia*. https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BC%D0%BE%D1%82%D1%80%D0%B8%D1%82%D0%B5%D0%BB%D1%8C_%D0%92%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BC%D0%B8%D1%80_%D0%9F%D0%B5%D1%82%D1%80-%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87 [in Ukrainian].
- Zhuzha, K. (2007, October 22). Khmelnytskyi aktor Volodymyr Smotrytel vypustyv novyi dysk [Khmelnytskyi actor Volodymyr Smotrytel has released a new CD]. *vsim.ua*. <https://vsim.ua/Kult-podii/hmelnitskiy-aktor-volodimir-smotritel-vipustiv-noviy-disk-74267.html> [in Ukrainian].

AUTHOR SONG AND SUNG POETRY IN THE MUSICAL LIFE OF KHMELNYTSKYI IN THE 21ST CENTURY

Yurii Naida^{1*}, Vira Naida¹

¹Khmelnyskyi Humanitarian-Pedagogical Academy

Abstract

The purpose of the article is to conduct a biographical and creative analysis of the development of the genre of author song and sung poetry in the context of the musical life of the city of Khmelnytskyi in the 21st century.

Methods. Theoretical and empirical research methods were used under research, such as comparative analysis, observation, survey, conversation, systematisation and generalisation. *Results.* The components of the genre have been revealed, and the essence of the concepts of *author song* and *sung poetry* has been analysed. The author has singled out the separate area – “performance”. In addition, the article presents brief biographical information on the bright personalities of this genre. The main focus is on the coverage of their work, such as songwriting, concert and performance activities, festival-competition practice, participation in television and radio programmes, work in a recording studio and more. Their contribution to the musical culture of the city of Khmelnytskyi has been shown. It has been determined that author song and sung poetry are an integral part of the musical life of the city of Khmelnytskyi, which is a bright indicator of the general spiritual development of the locals. *Scientific novelty.* For the first time in the regional musicology of the city of Khmelnytskyi, the dynamics of the functioning of the genre of author song and sung poetry in the 21st century has been studied.

Keywords: author song; sung poetry; performer; singer; genre

Інформація про авторів

Юрій Найда, кандидат педагогічних наук, доцент, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія, вул. Проскурівського підпілля, 139, Хмельницький, Україна, 29013, ORCID iD: 0000-0003-4765-2519, e-mail: kgpa@ukr.net

Віра Найда, кандидат педагогічних наук, старший викладач, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія, вул. Проскурівського підпілля, 139, Хмельницький, Україна, 29013, ORCID iD: 0000-0002-0878-0537, e-mail: kgpa@ukr.net

Information about the authors

Yurii Naida*, PhD in Education, Associate Professor, Khmelnytskyi Humanitarian and Pedagogical Academy, 139 Proskurivskoho Pidpillia St., Khmelnytskyi, 29013, Ukraine, ORCID iD: 0000-0003-4765-2519, e-mail: kgpa@ukr.net

Vira Naida, PhD in Education, Senior Lecturer, Khmelnytskyi Humanitarian and Pedagogical Academy, 139 Proskurivskoho Pidpillia St., Khmelnytskyi, 29013, Ukraine, ORCID iD: 0000-0002-0878-0537, e-mail: kgpa@ukr.net

*Corresponding author

